

Razvoj lokalnih akcijskih grupa u Republici Hrvatskoj i značaj za ruralni turizam

---

Lazar, Ivana

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj:

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Fakultet agrobiotehničkih znanosti Osijek

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:151:304742>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-19**

Sveučilište Josipa Jurja
Strossmayera u Osijeku

**Fakultet
agrobiotehničkih
znanosti Osijek**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Faculty of Agrobiotechnical
Sciences Osijek - Repository of the Faculty of
Agrobiotechnical Sciences Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
FAKULTET AGROBIOTEHNIČKIH ZNANOSTI OSIJEK

Ivana Lazar

Prediplomski sveučilišni studij Poljoprivreda

Smjer Agroekonomika

**Razvoj lokalnih akcijskih grupa u Republici Hrvatskoj i značaj za
ruralni turizam**

Završni rad

Osijek, 2023.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
FAKULTET AGROBIOTEHNIČKIH ZNANOSTI OSIJEK

Ivana Lazar

Prediplomski sveučilišni studij Poljoprivreda

Smjer Agroekonomika

**Razvoj lokalnih akcijskih grupa u Republici Hrvatskoj i značaj za
ruralni turizam**

Završni rad

Povjerenstvo za ocjenu i obranu završnog rada

1. prof.dr.sc. Tihana Sudarić, mentor
2. doc.dr.sc. Jelena Kristić, član
3. Lucija Bencarić, mag.ing.agr., član

Osijek, 2023.

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Fakultet agrobiotehničkih znanosti Osijek
Prijediplomski sveučilišni studij Poljoprivreda, smjer Agroekonomika

Završni rad

Ivana Lazar

Razvoj lokalnih akcijskih grupa u Republici Hrvatskoj i značaj za ruralni turizam

Sažetak:

Razvoj lokalnih akcijskih grupa (LAG) u Republici Hrvatskoj i značaj za ruralni turizam smatra se vrlo aktualnom tematikom posebno jer razumije sve veći značaj ruralnog turizma za cjelovito gospodarstvo općine ili grada. Predmet ovog rada je LAG Šumanovci i njegovo djelovanje u području ruralnog turizma, a cilj rada je upoznati načine revitalizacije ruralnih ekonomija i društva LAG-a Šumanovci te istražiti kako razvoj lokalnih akcijskih grupa potpomaže razvoju ruralnog turizma. Rezultati anketnog istraživanja pokazali su da stanovnici na području LAG-a Šumanovci slabo poznaju pojam i aktivnosti LAG-a Šumanovci, stoga treba značajno poraditi na marketingu i promoviranju. Kao najbolji oblik turizma na području Šumanovaca, 78% ispitanika odabralo je seoski turizam. Na drugom mjestu je agroturizam (55%), zatim eko turizam (34%) i pustolovni turizam (21%). Kroz anketno istraživanje provlačila se problematika života i suživota stanovnika koji imaju nizak životni standard.

ključne riječi: lokalna akcijska grupa, LAG Šumanovci, ruralni turizam, održivi razvoj

27 stranica, 1 tablica, 16 grafikona i slika, 11 literaturnih navoda

Završni rad je pohranjen: u knjižnici Fakulteta agrobiotehničkih znanosti Osijek i u digitalnom repozitoriju završnih i diplomskih radova Fakulteta agrobiotehničkih znanosti Osijek.

BASIC DOCUMENTATION CARD

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek
Faculty of Agrobiotechnical University of Osijek
Undergraduate university study Agriculture, course Agroecconomics

BSc Thesis

Ivana Lazar

The development of local action groups in the Republic of Croatia and it's significance for rural tourism

Summary:

The development of local action groups (LAGs) in the Republic of Croatia and their importance for rural tourism is considered a very current topic, especially because it understands the increasing importance of rural tourism for the overall economy of a municipality or city. The subject of this work is LAG Šumanovci and its activities in the field of rural tourism, and the aim of the work is to learn about the ways of the revitalization of rural economies and society of LAG Šumanovci and to investigate how the development of local action groups supports the development of rural tourism. The results of the survey showed that residents in the area of the Šumanovci LAG have little knowledge of the term and activities of the Šumanovci LAG, therefore significant work needs to be done on marketing and promotion. As the best form of tourism in the area of Šumanovci, 78% of respondents chose rural tourism. In second place is agritourism (55%), followed by eco-tourism (34%) and adventure tourism (21%). The issue of life and coexistence of residents who have a low standard of living was woven through the survey research.

Keywords: local action groups, LAG Šumanovci, rural tourism, sustainable development

27 pages, 1 tables, 16 figures, 11 references

Bsc Thesis is archived in Library of Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek and in digital repository of Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. MATERIJAL I METODE	2
3. REZULTATI I RASPRAVA	3
3.1. Općenito o LAG-ovima	3
3.2. LAG-ovi u Republici Hrvatskoj	3
3.3. Funkcija i značaj LAG-ova za razvoj ruralnog turizma	4
3.3.1. Ruralni turizam u funkciji održivog razvoja	6
3.4. LAG Šumanovci	7
3.4.1. Kulturne i privredne osobnosti područja Šumanovci	8
3.4.2. Poslovanje LAG-a Šumanovci- aktivnosti i projekti	9
3.4.3. Revitalizacija ruralnih ekonomija i društva pomoću LAG-a Šumanovci	11
3.5. Anketno istraživanje	13
4. ZAKLJUČAK	20
5. POPIS LITERATURE	21
PRILOG	24

1. UVOD

Razvoj lokalnih akcijskih grupa (LAG) u Republici Hrvatskoj i značaj za ruralni turizam smatra se vrlo aktualnom tematikom posebno jer razumije sve veći značaj ruralnog turizma za cjelovito gospodarstvo općine ili grada. LAG-ovi su ključan dio LEADER programa- inicijative Europske unije za potporu projektima ruralnog razvoja. LEADER mrežu Hrvatske čini 53 LAG-a (LEADER mreža Hrvatske, 2023.). Kroz aktivnosti i djelovanja, LAG-ovi imaju za cilj osnažiti lokalnu zajednicu, poboljšati životne uvjete lokalnog stanovništva, razviti konkurentsku poljoprivredu, unaprijediti zaštitu okoliša na području LAG-a te poticati suradnju i udruživanje među poljoprivrednicima.

Hrvatska je zemlja sa značajnim potencijalima za razvoj ruralnoga turizma, međutim seoska su područja još uvijek nedovoljno iskorištena u turističkom smislu. Nerazvijenost ruralnog turizma u Hrvatskoj posljedica je niza ograničenja poput zakonske regulative, nedefinirane nadležnosti do ograničenja na razini lokalnih zajednica, turističkih zajednica pa i samih obiteljskih poljoprivrednih gospodarstva.

Predmet ovog rada je LAG Šumanovci i njegovo djelovanje u području ruralnog turizma, a cilj rada je upoznati načine revitalizacije ruralnih ekonomija i društva LAG-a Šumanovci te istražiti kako razvoj lokalnih akcijskih grupa potpomaže razvoju ruralnog turizma.

2. MATERIJAL I METODE

U radu će se opisati općenito značaj LAG-ova u Republici Hrvatskoj, analizira temeljne postavke koje se tiču ruralnog turizma, posebno definicije, obilježja i povezanosti s održivim razvojem. Zatim će se analizirati geografske, povijesne, ekonomske i druge osobnosti područja Šumanovci od veličine teritorija, broja stanovnika, prirodnih, povijesnih i drugih osobnosti te analizirati općenito LAG Šumanovci i njegove poslovne aktivnosti. Zadnji dio rada čini istraživanje tj. anketni upitnik kojeg su ispunjavali stanovnici s područja LAG Šumanovci.

Metode istraživanja koje su korištene u ovom radu jesu: metoda analize, metoda indukcije, metoda dedukcije i metoda anketiranja te pripadajuće statističke metode za obradu rezultata odnosno odgovora dobivenih anketom (Zelenika, 2016). Metoda analize kao afirmirana i verificirana metoda istraživanja upotrebljava se u funkciji rješavanja definiranih radnih zadataka te dokazivanja tvrdnji. Metoda indukcije kao misaoni, logični, znanstveno utemeljeni i znanstveno-empirijski postupak koji na temelju pojedinačnih i posebnih činjenica zaključuje opće sudove i opće spoznaje o LAG-ovima. Metoda dedukcije omogućuje na temelju dobivenih sudova, spoznaja i činjenica koje su iznijete u ovom radu i postupak zaključivanja o ruralnom turizmu na području Šumanovci.

Metoda anketiranja ima osobitu važnost u svim skupinama znanstvenih metoda te omogućuje verificiranje rezultata istraživanja anketnog upitnika koje je proveden među stanovnicima područja Šumanovci, ožujka i travnja 2023. godine Online anketni upitnik upućen je većem broju stanovnika koji žive u Šumanovcima, bez ikakvih ograničenja.

3. REZULTATI I RASPRAVA

3.1. Općenito o LAG-ovima

Značaj lokalnog aspekta u ekonomiji: „Lokalno utemeljeni ekonomski razvoj i poticanje zapošljavanja imaju više šansi da se pokažu uspješnim ako su pokrenuti na lokalnom nego ako su pokrenuti na nekom drugoj razini. Svaki od čimbenika koji utječu na ekonomiju izražavaju se na jedinstven način i ima djelomično različite uzroke u svakoj lokalnoj zajednici. Rješenja lokalnih problema neće biti uspješna ako nisu usmjerena na pojedinačne skupine i ako nisu povezana s cjelinom regionalnog ekonomskog sustava.” Ova pojašnjena i to jako dobra pojašnjena dali su autori (Blakely i Bradshaw, 2002.).

Puni naziv za LAG je Lokalna akcijska grupa (skupina), a predstavlja partnerstvo između predstavnika javnog, gospodarskog i civilnog sektora ruralnog područja osnovano u svrhu izrade i provedbe lokalnih razvojnih strategija regije (LAG Barun Trenk, 2016.).

Zadaće LAG-a su:

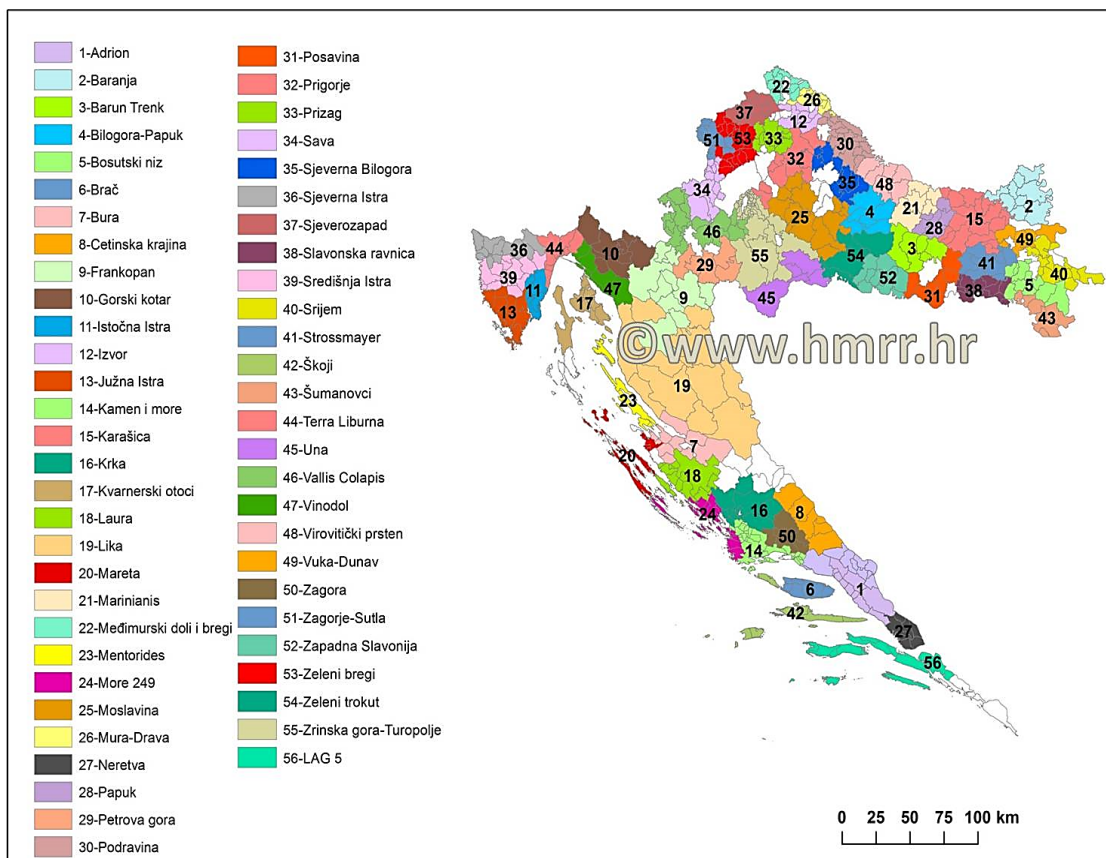
- a) Izgradnja kapaciteta lokalnih dionika za razvoj i provedbu projekata
- b) Uspostava nediskriminirajućeg i transparentnog postupka odabira projekata
- c) Osiguranje koherentnosti projekata sa strategijom LRS
- d) Priprema i objava poziva na natječaj te definiranje kriterija za odabir
- e) Primanje i ocjena prijava za potporu na razini LAG-a
- f) Odabir projekata i određivanje intenziteta potpore
- g) Praćenje provedbe LRS i projekata za koje se dodjeljuje potpora

3.2. LAG-ovi u Republici Hrvatskoj

U Hrvatskoj postoji 56 LAG-ova (HMRR, 2017.). Rasprostiru se na površini od 52.190,05 km², što čini 92,30% ukupne površine Hrvatske. Na području LAG-ova živi 2.446.567 stanovnika, što čini 57,10% ukupnog stanovništva Hrvatske (HMRR, 2017.).

Hrvatski LAG-ovi obuhvaćaju 531 jedinicu lokalne samouprave (121 grad i 410 općina), što čini 95,50% ukupnog broja jedinica lokalne samouprave u Hrvatskoj (HMRR, 2017.).

Slika 1. Prikaz broja LAG po županijama

Izvor: <https://hmrr.hr>

Slika 1. prikazuje raspodjelu LAG-ova u Republici Hrvatskoj. Sukladno slici, uočava se da je rasprostranjenost LAG-ova najveća u sjeverozapadnoj i istočnoj Hrvatskoj. Vidljivo je da neki hrvatski otoci (Dubrovačko-neretvanska županija, Zadarska) koji predstavljaju veliko prirodno bogatstvo nemaju LAG-ove. Međutim, uočava se postupni razvoj LAG-ova u sjevernim i istočnim ruralnim područjima RH, gdje ima sela u kojima je sve manje stanovnika, gdje nema proizvodnje, doslovce života i rada ljudi.

3.3. Funkcija i značaj LAG-ova za razvoj ruralnog turizma

Termin ruralni turizam je relativno novi u hrvatskoj stručnoj terminologiji. Koristi se u govoru o prostoru što „nije gradski-urbani“, dakle kao opozit gradu i urbanom prostoru (Defilippis, 2005). Iako ruralni turizam predstavlja problematiku u literaturi brojnih stručnjaka diljem svijeta, čvrsti

konsenzus u definiranju njegova pojma još uvijek nije postignut (Pearce, 1989., Petrić i sur., 2006., i Nair i sur., 2015.), a intenzivnije proučavanje ruralnog turizma započinje relativno kasno (Gartner, 2004.). Razlog tomu jesu iznimno „izražene različitosti samog ruralnog područja koje proizlaze iz njegovih klimatskih obilježja, konfiguracije terena, geomorfoloških obilježja te vegetacijskog pokrova kao ključnih prirodnih činitelja koji ga određuju te brojnih specifičnih društvenih obilježja“ (Bartolucci i sur., 2015.). Postoje poteškoće u univerzalnom definiranju ruralnog turizma (Tubić, 2019.), poradi multidimenzionalne, složene i dinamične narave kako to ističu Paige i Connell (2006.) u svojem djelu : „Tourism: A Modern Synthesis“. Određivanje ruralne sredine je otežano poradi toga što se u različitim zemljama različito definira. Ružić (2005.) definira ruralni turizam kao sredina s malom koncentracijom stanovnika, u kojem je osnovno zanimanje poljoprivreda, a koje obilježavaju posebni običaji i seoski identitet, dok Tubić (2019.) definira ruralni turizam kao područje čiji se gospodarski razvoj temelji na tradicionalnoj poljoprivredi, koja se nalazi izvan utjecaja većih mjesta i gradova, koji izravno djeluju na njihov razvoj, a po karakteru su suprotnost urbanima (Tubić, 2018.).

Ruralni turizam zauzima sve veće značenje u cjelokupnom razvoju turizma. Njegovo značenje reflektira se u zadovoljavanju rasta turističke potražnje, ali i u širem društveno-ekonomskom kontekstu jer ovaj oblik turizma uvelike pridonosi zaustavljanju depopulacije, deagrarizacije, i iseljavanja, pa čak i odumiranja čitavih sela, pojava koje se događaju u samom zaleđu renomiranih i brendiranih turističkih destinacija na našoj obali. To je razlog zašto je razvoj ruralnoga turizma postao predmet interesa šire društvene zajednice (Krajnović i sur., 2018).

Ružić (2005.) navodi tri ključna obilježja ruralnog turizma a to su:

1. mali broj stanovnika,
2. dominantno korištenje zemlje i šuma za opstanak ljudi
3. društvena struktura, običaji i seoski identitet.

Obilježje tradicije, kao i kulturno-povijesna i/ili prirodna baština, mogu postati ključni činitelj u odabiru destinacije kao mjesta za kombinirani boravak u ruralnoj sredini (Demonja, 2012).

Funkcija i značaj LAG-ova za razvoj ruralnog turizma ogleda se u tome provedba Lokalne razvojne strategije. Izazov je za sve one koji su spremni učenjem, suradnjom i radom sudjelovati u privlačenju sredstava europskih fondova kojima će se povećati ponuda i kvaliteta sadržaja

vezani za ruralni turizam. Također, Ministarstvo poljoprivrede uključuje se u poticanje razvoja ruralnog turizma, na primjer, ulaganja unutar mjera Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020. sufinancirana su većim dijelom sredstvima EU putem Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (engl. EAFRD) dok je ostatak sufinanciran sredstvima Državnog proračuna Republike Hrvatske. Na to slijedi uključivanje predstavnika lokalne samouprave i javnih ustanova, profesionalnih organizacija i drugih.

3.3.1. Ruralni turizam u funkciji održivog razvoja

Danas se odnos prema ruralnoj sredini promijenio. Obrađena polja, kao i očuvani održivi ruralni krajolik ponovno osvajaju gradsko stanovništvo. Ponovno se javlja težnja, koja se potvrđuje željama za susretom sa selom, ali sve više sa širokim ruralnim prostorom i divljom prirodom (Ružić, 2005.). Također, sve više se potvrđuje rastući potencijal ruralnog turizma, pri tome naglašavajući da je to rastući segment najbrže rastućeg gospodarskog sustava svijeta, turizma.

Međutim, uvjetno rečeno pozitivni razlog za promociju turizma kao razvojnog alata ruralnog razvoja (Tubić, 2019.) ima i održivost. Turizam nije univerzalni lijek za ekonomske bolesti u ruralnim područjima, već da turizam treba biti dio šire strategije ekonomske raznolikosti uz uklopljene elemente održivosti. Tubić (2019.) spominje među četiri različite perspektive razvoja turizma, oblik održivog korištenja resursa, kao da se potakne postupak očuvanja. Održivi razvoj je proces zadovoljavanja potreba koji ne dovodi u pitanje vlastite prirodne, fizičke osnove. Prema tome, održivi razvoj je proces unaprjeđenja kvalitete ljudskog života koji se odvija u okvirima nosivih, održivih, prijemnih kapaciteta održivih ekosustava. Kantar (2016.) smatra kako dimenzije održivosti mogu uklopiti u pojam ruralnog turizma i operacionalizirati te tako dobiti sljedeće indikatore koji su iz tih dimenzija izvedeni. Biološko-ekološka održivost predstavlja samoobnavljanje i ekološki temeljni mediji života kao što su zrak, voda i tlo, dok su indikatori biološko-ekološke održivosti očuvanost biljnog i životinjskog svijeta, smanjenje potrošnje energije, primjena ekološke poljoprivrede, biogospodarstvo i slično.

Drugi dio je ekonomska održivost koja označava vještinu pojedinoga društva, države, gospodarstva, poduzeća da se svojim načinom funkcioniranja obnavlja i razvija u postojećem ili širem opsegu i tako stvara određenu dobit (Kantar, 2016.). Treće je socio-kulturna održivost neke lokalne zajednice ili društva može se prikazati pomoću elementarne sociokulturne održivosti koja je sadržana u pojmu socioekonomske održivosti. Tu je još politička održivost osobito se

odnosi na mogućnosti nekog društva, države, da samoodređuje vlastiti kulturalni identitet i svoju ukupnu sudbinu, uvjete rada i življenja svojih građana, ukupnog stanovništva koje živi na teritoriju te države.

Dakle, europska ruralna područja imaju „veliki potencijal koji je potrebno promicati: kao što je autentičnost, lokalna kultura, ruralna arhitektura i osobni kontakti između lokalnog stanovništva i turista“. U to sve uklopljeni su elementi održivosti.

3.4. LAG Šumanovci

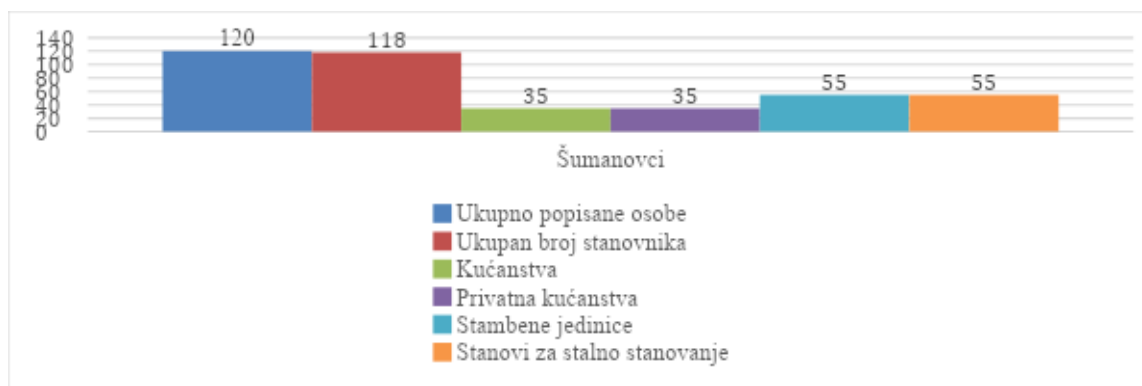
LAG Šumanovci sa sjedištem u Drenovcima obuhvaća južni dio Vukovarsko – srijemske županije, tzv. Spačvanski bazen. Pokriva općine Bošnjaci, Drenovci, Gunja, Štitar i Vrbanja te Grad Županju, a trenutno broji 64 člana (Lag Šumanovci, 2023.). Puni naziv je Lokalna akcijska grupa "ŠUMANOVCI" osnovana 2011. godine.

Slika 2. Slikovni prikaz prostorno-zemljopisne pozicije LAG Šumanovci

Izvor: <https://lmh.hr/karta.html#>

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku (2022.) ukupan broj popisanih osoba na području Šumanovci bio je 120, broj kućanstava 35 te stambenih jedinica 55 (Grafikon 1.).

Grafikon 1. Broj stanovnika Šumanovci, 2021.

Izvor: Autorica rada prema podacima DZS (2022.)

Na području LAG-a Šumanovci u mrežu Natura 2000 uvršteno je područje Spačvanskog bazena. Spačvanska šuma predstavlja najveću cjelovitu šumu hrasta lužnjaka u Hrvatskoj i u Europi. Spačvanska šuma je ulaskom Hrvatske u Europsku uniju uvrštena u europsku mrežu zaštićenih prirodnih vrijednosti (LAG Šumanovci, 2023). (Spačvanski bazen (površine 43.014 ha) je najveći kompleks vlažnih šuma hrasta lužnjaka u Hrvatskoj, uključujući i rezervat šumske vegetacije Radiševo. Ovo je područje važno za očuvanje ptica, prvenstveno crne rode (*Ciconia nigra*), te orla štekavca (*Haliaeetus albicila*) i orla kliktaša (*Aquila pomarina*), kao vrsta s nepovoljnim statusom u Europi, odnosno ugroženih na razini Europske unije, ali i drugih vrsta iz Dodatka i Direktive o pticama (škanjac osaš, *Pernis apivorus*; siva žuna, *Picus canus*; crvenoglavi djetlić, *Dendrocopos medius*; bjelovrata muharica, *Ficedula albicollis*) (Lokalna razvojna strategija LAG-a Šumanovci 2014. – 2020.).

3.4.1. Kulturne i privredne osobnosti područja Šumanovci

Područje LAG-a ima iznimno bogato kulturno i povijesno nasljeđe koje datira iz prapovijesnog razdoblja, što potvrđuju arheološka nalazišta iz doba vučedolske kulture na području Vrbanje.

Zasigurno za poticanje razvoja ruralnog turizma na prostorima Šumanovaca od velikog značenja je Svetište Majke dobre nade – Šumanovci. Riječ je o najstarijem svetištu koje datira iz 14. st. Na mjestu današnjeg svetišta alšanski grofovi izgradili su franjevački samostan, a za što su 1373. godine dobili i dopuštenje pape Grgura XI. Franjevci su sagradili i crkvu sv. Marije koja se postupno razvija u prošteništa. Godine 1376. papa Grgur XI. daje posebne oprostite vjernicima

koji hodočaste u Šumanovce. Za vrijeme Turaka svetište je stradalo, no nakon njihove vladavine ponovo postaje mjesto hodočašća. Godine 1822. izgrađena je u Šumanovcima nova crkva u kojoj je izložen kip uznesenja Marijina. Hodočasnici Gospe šumanovačke u njoj su pronašli “znak pouzdane nade i utjehe”. I danas je u velikom broju štiju tijekom cijele godine u raznim prigodama, a osobito na blagdane Velike i Male Gospe (Općina Drenovci, 2023).

Područje LAG-a Šumanovci ima izuzetna ruralna obilježja. Zbog bogatstva ukupnih poljoprivrednih, šumskih i obradivih površina, poljoprivreda se ističe kao glavna gospodarska djelatnost za proizvodnju sirovina za poljoprivredno-prehrambenu prerađivačku industriju. Na području LAG-a, u Županji, smještena je Sladorana d.o.o. (Lokalna razvojna strategija LAG-a Šumanovci 2014. – 2020.).

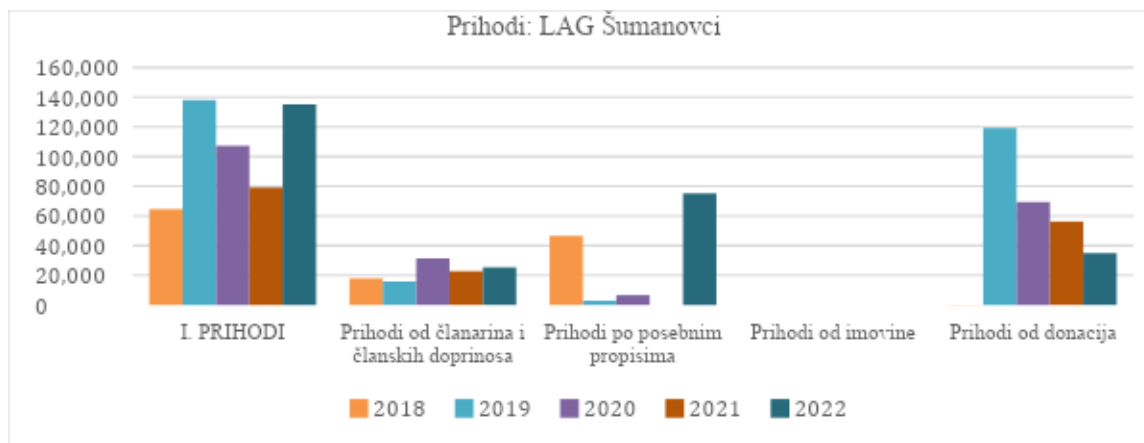
Jasno da je poljoprivreda perspektivna djelatnost u koju treba ulagati. Međutim, mladi ljudi ne žele raditi u poljoprivredi. Traže posla tamo gdje ga nema. Zato, LAG Šumanovci potiču Strategije osmišljavanje mjera za unaprjeđenje sektora poljoprivrede, kao i poboljšanje drugih društvenih i gospodarskih uvjeta koji će motivirajuće djelovati na mlade ljude za život i rad u seoskim naseljima i poljoprivrednoj proizvodnji (Lokalna razvojna strategija LAG-a Šumanovci 2014. – 2020.).

3.4.2. Poslovanje LAG-a Šumanovci- aktivnosti i projekti

U dokumentu „Brošura ELARD-a o revitalizaciji ruralnih ekonomija i društva pomoću LEADER-a (Liaison Entre Actions de Développement de l’Economie Rurale) i Lokalnih akcijskih grupa, siječanj 2023.“, opisane su aktivnosti i projekti. U nastavku su ukratko opisane aktivnosti kao što je online seminar u organizaciji REDR-a tijekom 2020. i 2021. Cilj je bio podizanje svijesti o ciljevima održivog razvoja. Ključno za tu edukacije to da je seminar ponudio praktične alate za implementaciju u ruralnim područjima te stvarne indikatore (utjecaj i evaluacija). Prema tome, dobre i kvalitetne edukacije na temu alata za implementaciju u ruralnim područjima mogu značajno pomoći i potaknuti nove ideje, inovacije i drugo. Druga aktivnost je veće angažiranje žena (primjer je Transnacionalni suradnički projekt "Društveno angažirane žene" koji je pokrenula North, East and West Kerry Development Company (NEWKD). Zatim tu su aktivnosti u stvaranju ekonomskih prilika . Također, potiče se modernizacija poljoprivrede pomoću digitalnih metoda kako bi se povećala učinkovitost korištenja resursa. Rade aktivnosti planiranja

zelenih događaja odnosno pruža se pomoć organizatorima da organiziraju „zelenija”, održivija i ekološki prihvatljivija događanja u ruralnom području.

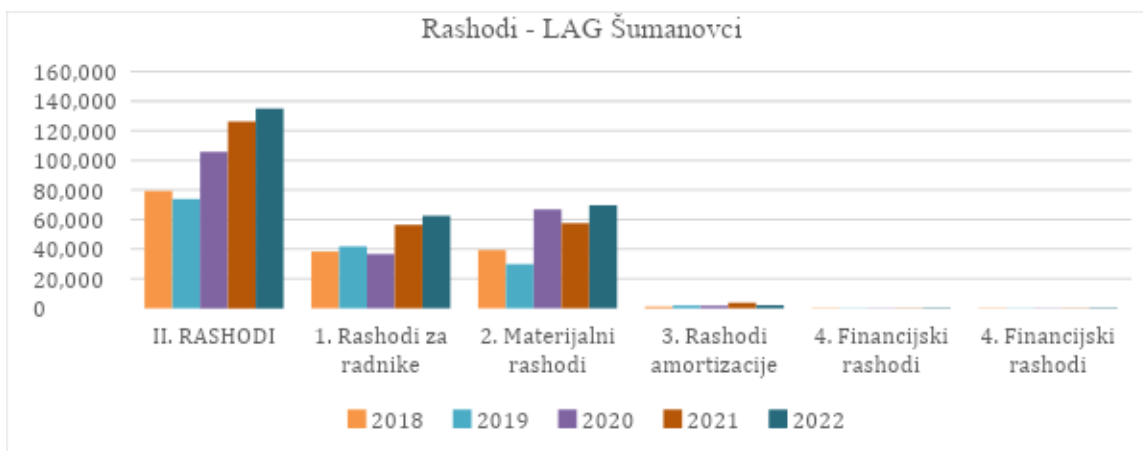
Također, LAG karakteriziraju brojni projekti usmjereni na inovacije i transnacionalnu suradnju u europskoj mreži. U ovom slučaju, njegova uloga je poduzetnička, jer su projekti unaprijed financirani, financijski i sadržajno upravljani dok se traže sufinancijeri, a za projekte se preuzima odgovornost (LAG Šumanovci, 2023).

Grafikon 2. Prihodi LAG Šumanovci , 2018-2022

Izvor: Autorica rada prema FINA podacima

Na temelju prikazanih podataka o prihodima za LAG Šumanovci uočava se da je došlo do poboljšanja u visini prihoda za LAG Šumanovci u promatranom razdoblju (2018.-2022. godina). Iznosi su izraženi u eurima. U 2018. godini visina prihoda bila je 64.602 eura, dok su u 2019. godini, prihodi iznosili 137.967 eura. Međutim, došlo je do relativnog smanjenja prihoda u 2020. godini (107.252 eura). Vrlo moguće pojašnjenje je izbijanje pandemije COVID-19. Situacija se ponavlja u narednoj godini, pri čemu se uočava da je visina prihoda 78.908 eura. Bolje i povoljnije vijesti o prihodima zabilježeni su u 2022. godini, kada se pandemija značajno smirila i nastavilo regularno s poslovanjem.

Grafikon 3. Rashodi LAG Šumanovci; 2018-2022

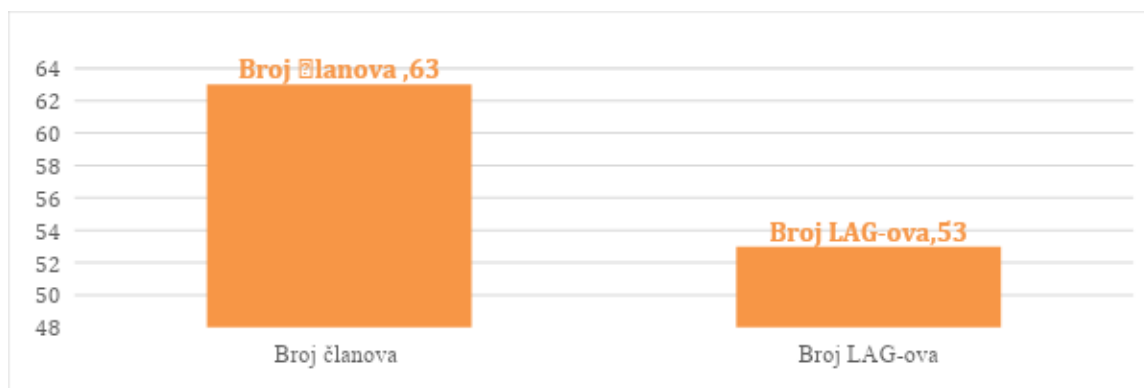
Izvor: Autorica rada prema FINA podacima

Sukladno prikazanim podacima u Grafikonu 3., uočava se značajan rast rashoda u promatranom razdoblju. U 2018. godini, 79.291 eura., 2019. godina 73.872, 2020. godina visina rashoda iznosila je 105.601 eura. U 2021. godine, 126.239 eura, dok je u 2022. godini visina rashoda bila 134.785 eura. Zaključuje se da rastu prihodi ali i time rashodi u promatranom razdoblju, a razlog tomu jesu poduzete nove aktivnosti u sklopu LAG-a Šumanovci.

3.4.3. Revitalizacija ruralnih ekonomija i društva pomoću LAG-a Šumanovci

U razumijevanju revitalizacije ruralnih ekonomija i društva, prvobitno je kreiranje novih radnih mjesta odnosno nove mogućnosti za turizam. LEADER aktivnosti stvaraju nova radna mjesta. Prema podacima koje su objavljeni na službenim stranicama, uočava se rast zaposlenih, LAG-ova i slično.

Grafikon 4. Brojčano stanje LEADER mreže

Izvor: Autorica rada prema <https://www.lmh.hr/o-nama>

Prema Grafikonu 4. uočava se da LEADER ima 643 članova a toga su 53 Lokalne akcijske grupe. Stvaranje radnih mjesta i prilika: nova tržišta, nove mogućnosti za turizam – većina LEADER aktivnosti stvara radna mjesta. Ne zaboravimo: oko 300 ljudi zaposleno je u LAG-ovima u Hrvatskoj, a uz njih još radi i više od 350 članova projektnog osoblja. Suradnjom LEADER-a i poslovnih subjekata stvaraju se prilike za stručne i zanatske obrte.

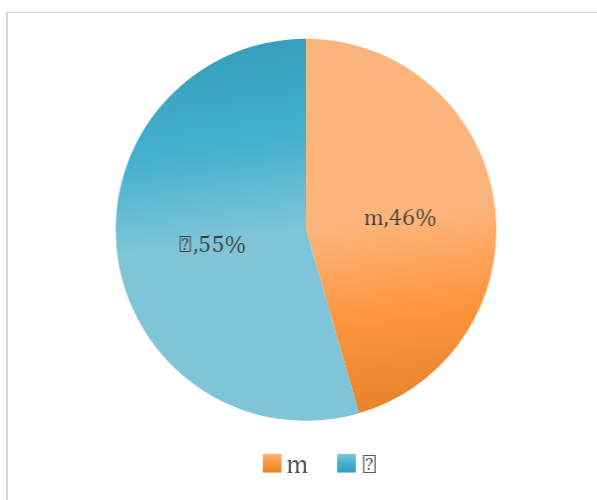
LEADER mrežu Hrvatske, od srpnja 2022., čini 63 člana od kojih je 53 Lokalne akcijske grupe/skupine (LAG-ovi i FLAG-ovi) te 10 uglednih nacionalnih znanstveno-stručnih institucija i organizacija. 52 Lokalne akcijske grupe/skupine odobrene su za provedbu LEADER/CLLD-a u okviru Programa ruralnog razvoja 2014.-2020. (2022.) te Operativnog programa za pomorstvo i ribarstvo za Republiku Hrvatsku za razdoblje 2014.-2020. (76% svih odobrenih Lokalnih akcijskih grupa/skupina u Republici Hrvatskoj).

Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske 2014.-2020. ima 6 prioriteta i 16 mjera koje imaju za cilj povećanje konkurentnosti hrvatske poljoprivrede, šumarstva i prerađivačke industrije, ali i unaprjeđenje ukupnih životnih i radnih uvjeta u ruralnim područjima. Ovaj program usklađen je sa strategijom Europa 2020. kako bi u što većoj mjeri doprinio ostvarivanju krovnih ciljeva. Lokalna razvojna strategija je živi dokument čijom će se prilagodbom i provedbom osigurati kontinuitet ostvarivanja razvojnih ciljeva, te doprinijeti ostvarivanju održivog i ekološki promišljenijeg gospodarskog rasta i razvoja za sve građane (Lokalna razvojna strategija LAG-a Šumanovci 2014. – 2020.).

3.5. Anketno istraživanje

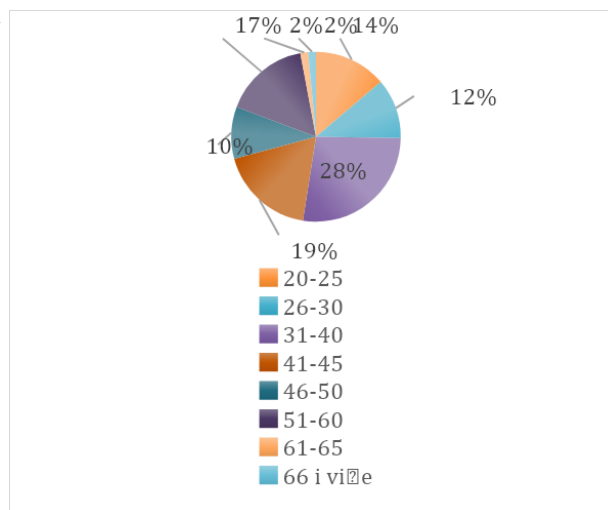
Metoda anketiranja ima osobitu važnost u svim skupinama znanstvenih metoda te omogućuje verificiranje rezultata istraživanja anketnog upitnika koje je proveden među stanovnicima područja Šumanovci, ožujka i travnja 2023. godine Online anketni upitnik upućen je većem broju stanovnika koji žive u Šumanovcima, bez ikakvih ograničenja. Anketni upitnik ispunilo je 200 ispitanika.

Rezultati istraživanja o spolnoj strukturi ispitanika (Grafikon 5.) pokazali su da je veći broj ispitanika koji pripadaju osobama ženskog spola (55%), dok 46% ispitanika čine osobe muškog spola. Prema dobnoj strukturi, najveći postotak (28%) obuhvaća dobni raspon od 31-40 godina života, slijedi od 40-50 godina (19%), dok je od 51-60 godina (17%). Prema tome rezultati istraživanja ukazuju na to da su ispitanici relativno starije osobe.

Grafikon 5. Spolna struktura ispitanika

Izvor: Online anketa

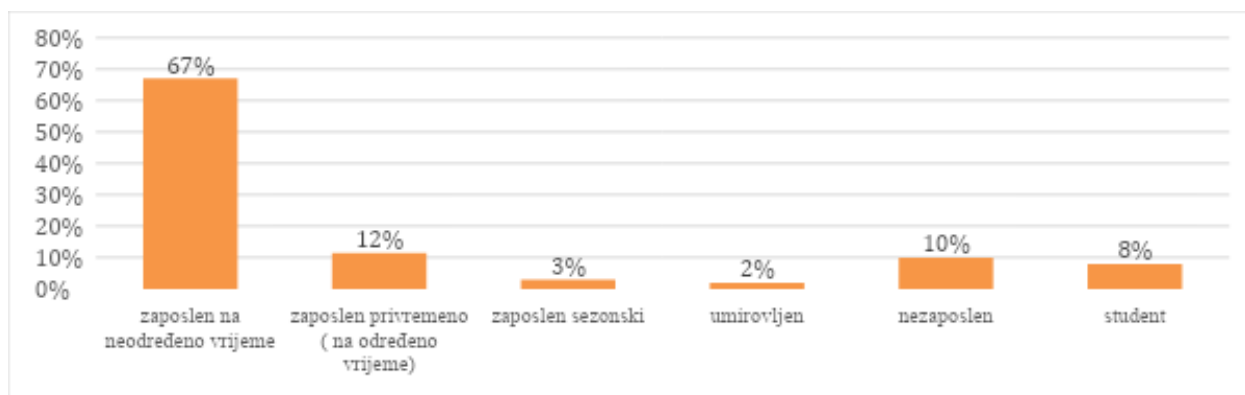

Grafikon 6. Dobna struktura ispitanika

Izvor: Online anketa

Na temelju odgovora ispitanika o radnom statusu (Grafikon 7.), dobiveni rezultati ukazali su na to da iznad prosječan broj (67%) zaposleno na određeno vrijeme za razliku od 12% ispitanika koje je zaposleno privremeno (određeno radno vrijeme). Nadalje, 10% ispitanika je nezaposleno,

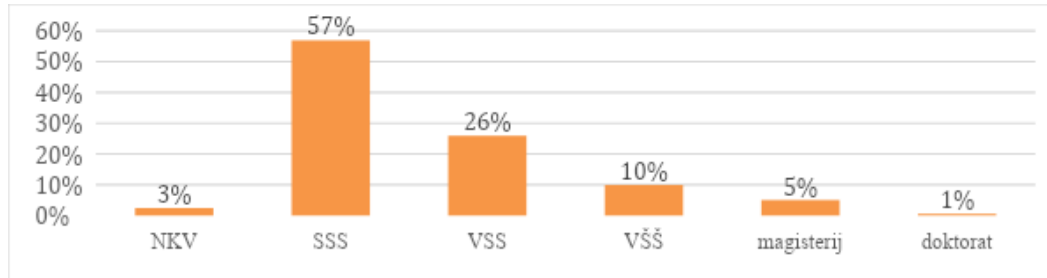
dok je 8% ispitanika na nekom od studija, 3% je zaposleno sezonski dok su 2% ispitanika umirovljenici.

Grafikon 7. Radni status ispitanika

Izvor: Online anketa

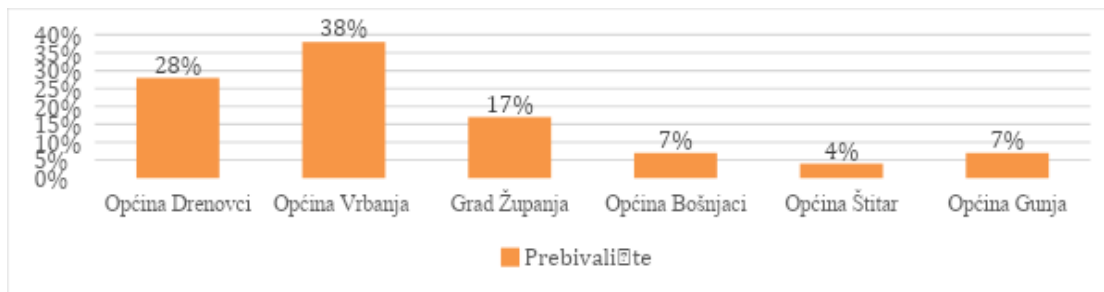
Rezultati istraživanja o obrazovnom profilu ispitanika (Grafikon 8.) pokazali su da 57% ispitanika ima završenu srednju stručnu spremu koja prema Hrvatskom kvalifikacijskom okviru (HKO) može biti trogodišnja (za određeno zanimanje, s položenim završnim ispitom) i četverogodišnja stručna sprema (za određeno zanimanje s položenom državnom maturom). U okviru srednjoškolskog obrazovnog sustava, postoji školovanje za majstora specijalista, također. 26% ispitanika ima VSS (Viša stručna sprema). Viša stručna sprema označava završetak preddiplomskog studija koji traje tri do četiri godine. 10% ispitanika imaju završenu VŠS (Visoku stručna sprema- sveučilišni ili specijalistički diplomski studij). 5% ispitanika ima završen magisterij te 1% ima završen doktorat (poslijediplomski studij). Uočeno je 3% ispitanika koji imaju nižu NKV razinu (niža stručna sprema), a to je završeno osnovnoškolsko obrazovanje koje traje osam godina.

Grafikon 8. Stručna sprema ispitanika

Izvor: Online anketa

Kada je riječ o prebivalištu, najveći postotak ispitanika živi u Općini Vrbanje (38%), dok je najmanji postotak zabilježen u Općini Štitar. U Općini Drenovci živi 28% ispitanika, 17% ispitanika živi u Gradu Županja, 7% je iz Općine Bošnjaci i isto tako (7%) iz Općine Gunja.

Grafikon 9. Prebivalište ispitanika

Izvor: Online anketa

Drugi dio anketnog upitnika odnosio se na pitanja vezana za problematiku stanovnika na području LAG-a Šumanovci. Prvi pitanje odnosilo se na najveću problematiku ruralnih područja- iseljavanje. Ispitanici su trebali odgovoriti da li je netko od ukućana otišao živjeti u inozemstvo i/ili planira li u budućnosti otići iz Hrvatske. Iako je njih polovica odgovorila da nemaju člana obitelji koji je otišao u inozemstvo, čak 43% ispitanika odgovorilo je potvrdno, odnosno da ima, a njih 6% razmišlja o odlasku iz Hrvatske.

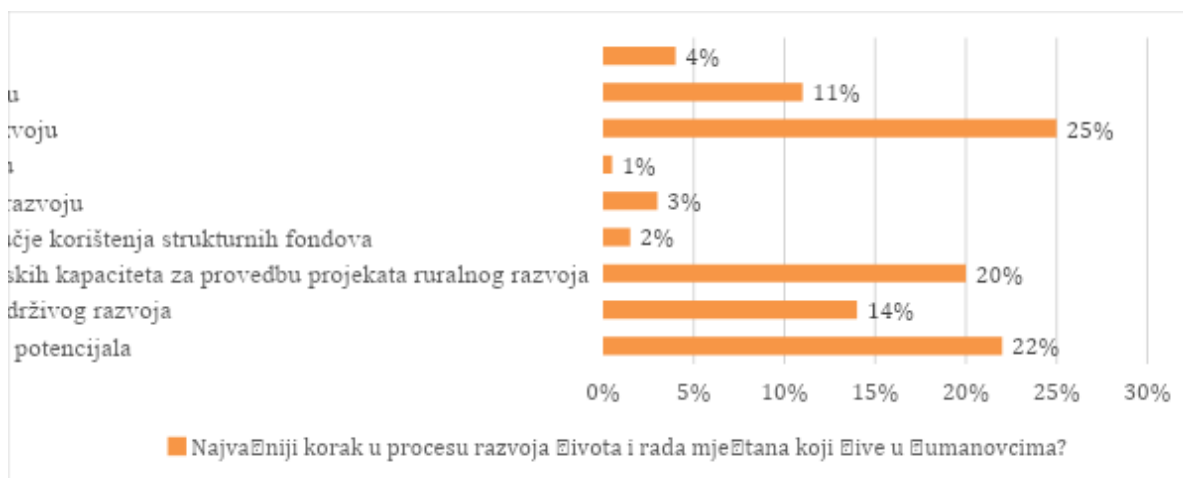

Grafikon 10. Članovi obitelji koji žive u inozemstvu/ razmišljaju o odlasku

Izvor: Online anketa

Kada je riječ o problematici života i rada stanovnika područja Šumanovci, ispitanici su kao najveći problem istaknuli nedovoljno razvijenu suradnju na gospodarskom planu (30%), na drugom mjestu je slaba gospodarska aktivnost i ne konkurentnost OPG-a (25%), zatim nedovoljno korištenje potencijala čistog okoliša i prirodnih ljepota (16%), nedovoljno razvijena suradnja na društvenom planu (12%), nedovoljno razvijena društvena infrastruktura (11%) te niska razina socijalnih aktivnosti i nedovoljno razvijena komunalna infrastruktura (2%).

Na pitanje koji im je najvažniji korak u procesu daljnjeg razvoja života i rada ljudi, ispitanici su na prvo mjesto stavili briga o gospodarskom razvoju (25%), dok je iskorištavanje i razvijanje potencijala drugi najvažniji korak. Također, odabrali su još jedan korak, a to je jačanje financijskih i ljudskih kapaciteta za provedbu projekata ruralnog razvoja na području Šumanovci (20%). Za ispitanike najmanje je bitna briga o infrastrukturnom razvoju (3%) i kulturnom razvoju (1%). Iz navedenih rezultata možemo zaključiti kako potencijali koje područje Šumanovci pruža mogu biti ključ daljnjeg napretka na gospodarskom planu.

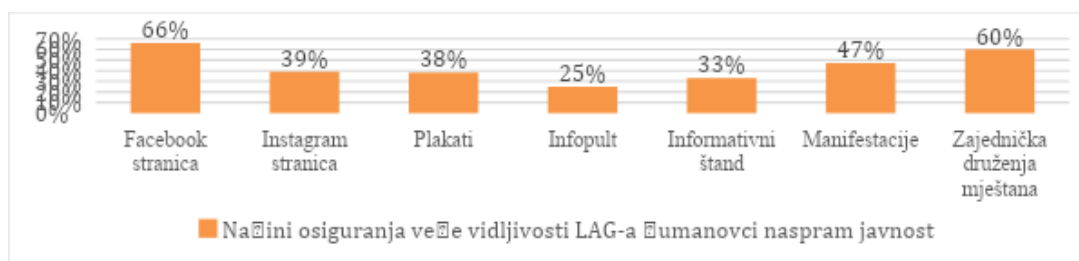

Grafikon 11. Odabir najvažnijeg koraka u procesu razvoja života i rada

Izvor: Online anketa

U trećem dijelu anketnog upitnika istraživalo se koliko su ispitanici upoznati s pojmom „lokalna akcijska grupa (LAG)“, upoznatost i prepoznatljivosti sa samim LAG-om Šumanovci i unaprjeđenjem ruralnog turizma na području Šumanovci.

Rezultati pitanja o upoznatosti s pojmom „lokalna akcijska grupa (LAG)“ pokazali su da čak 44% ispitanika nije upoznato s pojmom što ukazuje na to kako stanovnika istraživanog područja treba bolje educirati i informirati, ali i poraditi na promocijskoj podlozi LAG-ova pa tako i LAG-a Šumanovci. Kako bi se to postiglo, ispitanici su se izjasnili kako su najbolje promocijske podloge za to društvena mreža, ali i razne manifestacije kao i zajednička druženja među stanovništvom.

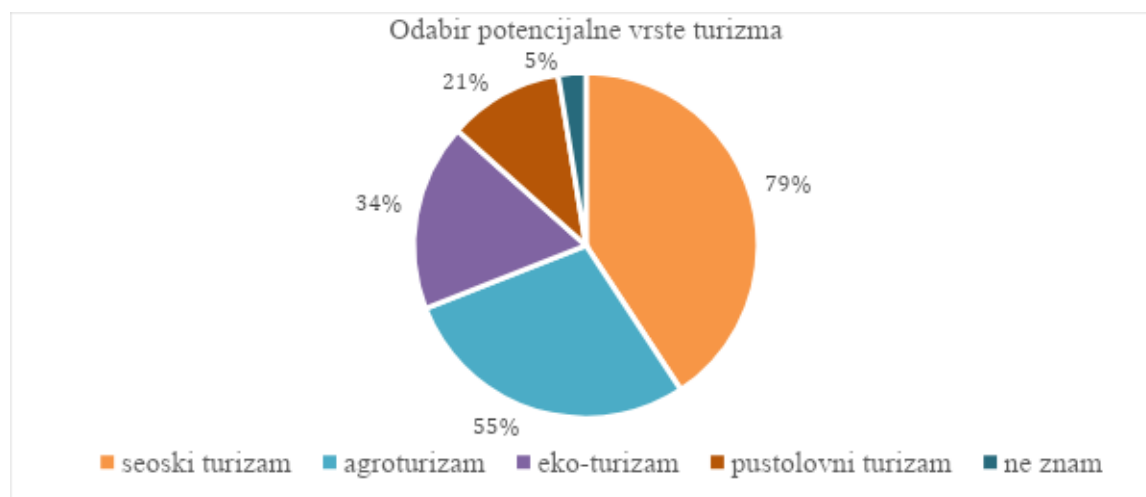

Grafikon 12. Načini osiguranja veće vidljivosti LAG-a Šumanovci naspram javnosti

Izvor: online anketa

Nastavno na prethodno pitanje, ispitanici su trebali izraziti svoje mišljenje o vidljivosti oglasa i ponuda za ruralni turizam na području LAG-a Šumanovci. Najveći broj, njih 43% izjasnilo se da ponekad vide reklame i oglase, a njih 5% često. Ovaj rezultat istraživanja bitan je za djelatnike LAG-a Šumanovci jer ih usmjerava na promjenu koja se tiče oglašavanja. Također, kao i kod pitanja iznad, ispitanici su preporučili da je najbolji tip oglašavanja društvena mreža (89%) i televizijske reklame i radio (58%).

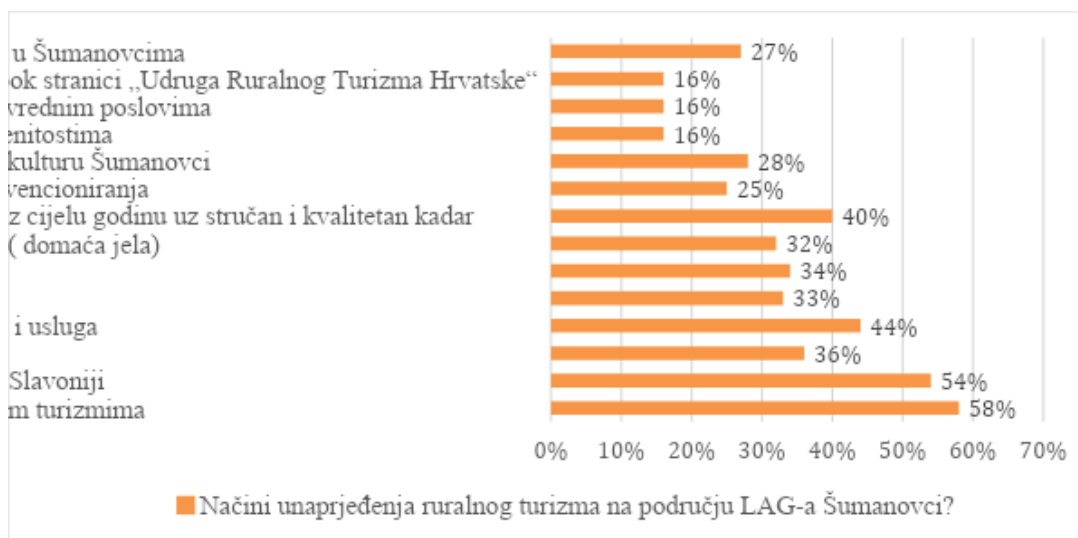
Kao najbolji oblik turizma na području Šumanovaca, 78% ispitanika odabralo je seoski turizam. Na drugom mjestu je agroturizam (55%), zatim eko turizam (34%) i pustolovni turizam (21%).

Grafikon 13. Najbolji oblik turizma na području Šumanovaca

Izvor: Online anketa

Zadnje pitanje odnosilo se na način unaprjeđenja ruralnog turizma na istraživanom području. Povećanje broja sadržaja je prema ispitanicima (58%) najbolji način, dok je na drugom mjestu poboljšanje ekonomske situacije (54%).

Grafikon 14. Načini unaprjeđenja ruralnog turizma

Izvor: Online anketa

Na kraju anketnog upitnika ispitanici su svojevolumno mogli ostaviti dodatni komentar. U Tablici 1. prikazani su neki od komentara, od kojih je najznačajniji naglasak na slabo razvijenom kraju u kojem pojedinci uspijevaju. Upozorava se da je pokrenuto niz projekata, ali isti nisu polučili dobre rezultate. Neki su istaknuli kako su u svrhu poboljšanja i napretka LAG-a Šumanovci potrebni stručnjaci i mladi ljudi koji su politički neovisni, a koji imaju za cilj dobrobit LAG-a Šumanovci.

Tablica 1. Komentari ispitanika

Slabo razvijen kraj u svim segmentima, rubni dio Hrvatske koji je sve više napušten i osiromašen. Pojedinci drže veći dio u svojim rukama, ostatak prati siromaštvo.
Svaka aktivnost na vidljivosti, unapređenju ponude, razvoju gospodarstva, financiranju aktivnosti doprinosi napretku....
Nemam komentar.
Baš mi je bilo drago sudjelovati u ovoj anketi, ali od toga nema ništa kao i od mnogobrojnih projekata koja su pokrenuta na našem području 😞
Super

Izvor: Online anketa

4. ZAKLJUČAK

Pojam „LAG“ je relativno novi pojam te isti treba još više promovirati u javnosti. Glede ekonomskog stanja LAG-a Šumanovci, konkretni podaci koji su objavljeni na službenim stranicama FIN (točnije Info.BIZ) pokazali su da je pandemija Covid-19 značajno utjecala na poslovanje te da slijede godine oporavka i boljitka u poslovanju.

Rezultati anketnog istraživanja pokazali su da stanovnici na području LAG-a Šumanovci slabo poznaju pojam i aktivnosti LAG-a Šumanovci, stoga treba značajno poraditi na marketingu i promoviranju. Kroz anketno istraživanje provlačila se problematika života i suživota stanovnika koji imaju nizak životni standard. Najvažniji korak u procesu daljnjeg razvoja života i rada ljudi je briga o gospodarskom razvoju, dok je iskorištavanje i razvijanje potencijala drugi najvažniji korak.

Tijekom istraživanja povijesnih i drugih čimbenika, utvrđeno je da LAG Šumanovci imaju Svetište Majke dobre nade – Šumanovci. Istovremeno, ispitanici su se izjasnili da kako bi došlo do poboljšanja ruralnog turizma treba povećati sadržaje. To se upravo može učiniti oko toga Svetišta. Koji će to biti sadržaji ovisi o stručnosti i domišljatosti aktivista LAG-a Šumanovci. Jedan od osobnih prijedloga jesu uvođenja sakralne glazbe tijekom posjete svetišta, gastro ponuda te proširenje turističke ponude suvenira. Otvaranje suvenirnice na dvije lokacije moguće bi mogla biti od pomoći. Mogućnosti su bezbrojne samo je sve stvar domišljatosti..

Svakako, sve te korake treba činiti u suradnji s LAG-om Šumanovci jer oni imaju resurse, mogućnosti i poznanstva. Zajednička suradnja i djelovanje može polučiti dobre rezultate.

5. POPIS LITERATURE

1. Andrić, B.(2011): Čimbenici marketinškog okruženja u turizmu. Praktični menadžment, Vol. II, br. 2, str. 41-50.
2. Bartoluci, M., Hendija, Z., Petračić, M. (2015): Mogućnosti održivog razvoja ruralnog turizma u kontinentalnoj Hrvatskoj. Acta Turistica, Vol 27, No 2, pp 191-219
3. Blakely, E. i Bradshaw, T. (2002): Planning Local Economic Development – Theory and Practice, SAGE Publications
4. Defilippis, J. (2005): Hrvatska u ruralnom prostoru Europe. Sociologija sela, 43, 170 (4): 823-836.
5. Démonja, D. (2012): Baština i tradicija u oblikovanju turističke ponude na ruralnom prostoru Hrvatske. Podravina, Vol. 11, No. 21, 205-218. Koprivnica
6. Démonja, D. Ružić P. (2010): Ruralni turizam u Hrvatskoj : s hrvatskim primjerima dobre prakse i europskim iskustvima. Samobor: Meridijani ; Zagreb
7. HMRR (2017). Hrvatski LAG-ovi. Dostupno na : <https://hmrr.hr/leader/hrvatski-lag-ovi/> (datum pristupa 9.4.2023).
8. Kantar, S. (2016): Razvoj održivoga ruralnog turizma : Potencijal Koprivničko-križevačke županije. Doktorska disertacija. Filozofski fakultet, Zagreb.
9. Krajnović, A., Čičin-Šain, D. i Predovan, M. (2011). Strateško upravljanje razvojem ruralnog turizma – problemi i smjernice. Oeconomica Jadertina, 1 (1), 30-45. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/68201>
10. Krajnović, A. Zdrilić, I. Orlović, M. (2018). Uloga lokalnih akcijskih grupa – LAG-OVA. Međunarodni kongres o ruralnom turizmu, Zbornik radova, str. 62-78.
11. LAG Barun Trenk (2016). Lokalna razvojna strategija Lokalne akcijske grupe Barun Trenk. Dostupno na: <https://www.scribd.com/document/317206457/LRS-LAG-Barun-Trenk> (datum pristupa 9.4.2023).
12. LAG Šumanovci (2016): Lokalna razvojna strategija LAG-a Šumanovci 2014.-2020. Drenovci: LAG Šumanovci
13. Lokalna agencija za razvoj Vjeverica (2014) Informacija o stanju seoskog prostora za 2013.godinu u Vukovarsko-srijemskoj županiji. Vukovarsko-srijemska županija: Upravni odjel za poljoprivredu, šumarstvo i ruralni razvoj

14. Lebe, S.S., Milfelner, B. (2006) Innovative organisation approach to sustainable tourism development in rural areas. *Kybernetes*. Vol. 35 No. 7/8. pp. 1136-1146
15. Lukić, A. (2010): O teorijskim pristupima ruralnom prostoru. *Hrvatski geografski glasnik*. 72/2, 49-75.
16. Ministarstvo poljoprivrede (2008): Strategija ruralnog razvoja RH 2008-2013. Zagreb
17. Ministarstvo poljoprivrede (2013): Pravilnik o provedbi mjere 2022- Priprema i provedba lokalnih strategija ruralnog razvoja. IPARD program. Zagreb: Agencija za plaćanje u poljoprivredi
18. Ministarstvo poljoprivrede (2015): Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014-2020. Zagreb: Ministarstvo poljoprivrede
19. Nair, V., Munikrishnan, U.T., Rajaratnam, S.D., King, N. (2015) Redefining Rural Tourism in Malaysia: A Conceptual Perspective. *Asia Pacific Journal of Tourism*
20. Pearce, D. (1989) *Tourism Development*. (2nd ed.) New York: Longman Scientific and Technical with John Wiley and Sons.
21. Page, S. J. Connell J. (2020). *Tourism: A Modern Synthesis*. Edition 5th Edition. Routledge. London
22. Petrić, L. (2006): Osnove turizma - priručnik za nastavu, Ekonomski fakultet Split.
23. Petrić, L. (2006) Izazovi razvoja ruralnog turizma – dosadašnja praksa u Europi i reperkusije na Hrvatsku. *Acta Turistica*. Vol. 8. No. 2. pp. 138-170
24. Rajko, M. (2013): Institucionalni model razvoja ruralnog turizma na primjeru Središnje Istre. *Oeconomica Jadertina* 2/201
25. Ružić, P. (2005). *Ruralni turizam*. Poreč: Institut za poljoprivredu i turizam
26. Tubić, D. (2019). *Ruralni turizam : od teorije do empirije*. Virovitica: Visoka škola za menadžment u turizmu i informatici u Virovitici.
27. Zelenika, R. (2016): *Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog djela*. Kastav: IQ Plus d.o.o.

Internet stranice

1. Brošura Jačanje LEADER-a i ruralnih područja. SAD. Dostupno na: <http://www.lag-sumanovci.hr/601-brosura-jacanje-leader-a-i-ruralnih-podrucja-sad.html> (datum pristupa 22.03.2023.).

2. DZS (2021). Broj stanovnika. Dostupno na: <https://podaci.dzs.hr/media/ixpn5qzo/si-1711-popis-stanovnistva-kucanstava-i-stanova-2021-prvi-rezultati-po-naseljima.pdf> (datum pristupa 10.04.2023.).
3. HMRR. (2022). Broj LAG-ova. https://hmrr.hr/wp-content/uploads/2021/08/HMRR_Podatci-o-financiranju-i-provedbi-LRS-l-okalnih-akcijskih-grupa-u-Hrvatskoj.pdf (datum pristupa 4.04.2023.).
4. LAG Šumanovci (2023). Brošura: jačanje LEADER-a i ruralnih područja. SAD. Dostupno na: https://www.lmh.hr/images/2023/Brosura_LEADER_Pogotovo_SAD_HR.pdf?fbclid=IwAR2J90vzP9G4aiFLL2oNirDYsR04Tx7n6YISvvyCYL4I93Ceb13_kIHjXAM (datum pristupa 11.04.2023.).
5. LAG Šumanovci-aktivnosti. Dostupno na: <http://www.lag-sumanovci.hr/aktivnosti.html> (datum pristupa 22.03.2023.).
6. LAG šumanovci-projekti. Dostupno na: <http://www.lag-sumanovci.hr/projekt.html> (datum pristupa 22.03.2023.).
7. Info.BIZ. Lokalna akcijska grupa Šumanovci. Prihodi. Dostupno na <https://infobiz.fina.hr/subject/OIB-77805974038> (datum pristupa 10.04.2023.).
8. Info.BIZ. Lokalna akcijska grupa Šumanovci. Rashodi. Dostupno na <https://infobiz.fina.hr/subject/OIB-77805974038> (datum pristupa 10.04.2023.).
9. Izvještaj o prihodima i rashodima. Dostupno na: <http://www.lag-sumanovci.hr/o-nama/izvjescia-lag-a/344-izvjestaj-o-prihodima-i-rashodima.html> (datum pristupa 22.03.2023.).
10. Meta (2023). Facebook users. Dostupno na: <https://www.oberlo.com/statistics/how-many-users-does-facebook-have> (datum pristupa 4.04.2023.).
11. Općina Drenovci (2023). Svetište Majke dobre nade – Šumanovci. Dostupno na <https://www.opcina-drenovci.hr/svetiste-sumanovci/> (datum pristupa 10.04.2023.).

PRILOG

Prilog 1. ANKETNI UPITNIK

Poštovani, za potrebe istraživanja o LAG Šumanovcima i unaprjeđenju razvoja ruralnog turizma na području Šumanovci, provodi se anketno istraživanje. Ispunjavanje ankete traje 5 minuta. Molim Vas da odvojite malo vremena i iskreno odgovorite na pitanja iz anketnog upitnika. Unaprijed zahvaljujem. U slučaju bilo kakvih pitanja vezanih uz ovo istraživanje, obratite se na sljedeću mail adresu:

SOCIODEMOGRAFSKI PODACI ISPITANIKA

Spol

m

ž

Dob

20-25

26-30

31-40

41-45

46-50

51-60

61-65

66 i više

Vaš radni status:

zaposlen na neodređeno vrijeme

zaposlen privremeno (na određeno vrijeme)

zaposlen sezonski

umirovljen

nezaposlen

student

Stručna sprema

NKV

SSS

VSS

vŠŠ

magisterij

doktorat

Prebivalište

Općina Drenovci

Općina Vrbanja

Grad Županja

Općina Bošnjaci

Općina Štitar

Općina Gunja

Imate li članova obitelji koji su napustili Šumanovce i odlučili raditi i živjeti u inozemstvu?

da

ne

Razmišljaju o odlasku

DRUGI DIO: MIŠLJENJE ISPITANIK A O DJELOVANJU LAG ŠUMANOVCI

Prema Vašem mišljenju koji je najozbiljniji problem koji se tiče života i rada mještana u Šumanovcima?

- a) slaba gospodarska aktivnost i nekonkurentnost OPG-a;
- b) nedovoljno korištenje potencijala čistog okoliša i prirodnih ljepota; n
- c) nedovoljno razvijena društvena i
- d) nedovoljno razvijena komunalna infrastruktura i
- e) niska razina socijalnih aktivnosti;
- f) nedovoljno razvijena suradnja na gospodarskom
- g) nedovoljno razvijena suradnja na društvenom planu
- h) nešto drugo_____

Prema Vašem mišljenju koji je korak najvažniji postići u procesu razvoja života i rada mještana koji žive u Šumanovcima?

- a) iskorištavanje i razvijanje potencijala
- b) dugoročno ostvarivanje održivog razvoja
- c) jačanje financijskih i ljudskih kapaciteta za provedbu projekata ruralnog razvoja
- d) priprema LAG-a za područje korištenja strukturnih fondova
- e) briga o infrastrukturnom razvoju
- f) briga o kulturnom razvoju
- g) briga o gospodarskom razvoju
- h) briga o socijalnom razvoju
- i) nisam siguran/na

Prema Vašem mišljenju, u kojoj mjeri je javnost upoznata s pojmom i djelovanjem LAG-a ?

- a) nisu niti malo upoznati

- b) nisu dobro upoznati
- c) niti su upoznati niti nisu upoznati
- d) dobro su upoznati
- e) jako dobro su upoznati

Prema Vašem mišljenju, koji su način osiguranja veće vidljivosti LAG Šumanovci naspram javnosti?

- a) Facebook stranica
- b) Instagram stranica
- c) Plakati
- d) Infopult
- e) Informativni štand
- f) Manifestacije
- g) Zajednička druženja mještana
- h) Nešto drugo _____

TREĆI DIO. MIŠLJENJE ISPITANIKA O UNAPRIJEĐENJU RURALNOG TURIZMA U ŠUMANOVcima

Koliko često vidite oglas, reklamu ili ponudu za ruralni turizam?

- a) Nikad
- b) Rijetko
- c) Ponekad
- d) Često
- e) Uvijek

Prema Vašem mišljenju gdje je najbolje postaviti reklamu ili oglas vezan za ruralni turizam?

- a) društvene mreže (Facebook, Instagram)
- b) mediji
- c) novine
- d) plakati
- e) nešto drugo _____

Prema Vašem mišljenju, za koju vrstu ruralnog turizma smatrate da ima potencijala za razvoj na području LAG-a Šumanovci? (imate mogućnost odabira više odgovora)

- a) seoski turizam
- b) agroturizam
- c) eko-turizam
- d) pustolovni turizam
- e) ne znam

Prema Vašem mišljenju koji su načini unaprjeđenja ruralnog turizma u Šumanovcima?

- a) povećanje broja sadržaja na ruralnim turizmima
- b) poboljšanje ekonomske situacije u Slavoniji
- c) veće oglašavanje ruralnog turizma
- d) veća raznolikost ponude proizvoda i usluga
- e) veća zainteresiranost javnosti
- f) poticajni razvoj LAG-ova
- g) osnaživanje gastronomske ponude (domaća jela)
- h) sportsko-rekreativne aktivnosti kroz cijelu godinu uz stručan i kvalitetan kadar
- i) pomoć iznajmljivačima u vidu subvencioniranja
- j) kvalitetne manifestacije vezane za kulturu Šumanovci
- k) omogućiti pristup prirodnim znamenitostima
- l) mogućnost sudjelovanja u poljoprivrednim poslovima
- m) povećanje broja postova na Facebook stranici „Udruga Ruralnog Turizma Hrvatske“
- n) kreiranje stranice „Ruralni turizam u Šumanovcima
- o) svakodnevno ažuriranje web stranice „Ruralni turizam u Šumanovcima“
- p) nešto drugo_____

Vaš komentar: